

Nincs halál, csak élet!

Időpont: 1961. április 3-án, Húsvét másnapján

Helyszín: Győr. Fodor Kálmán temetésén.

Alapige: Lk 24,5b; Mt 22,32

Mit keresitek a holtak között az élőket?

Én vagyok az Ábrahám Istene, és az Izsák Istene, és a Jákób Istene; az Isten nem holtaknak, hanem élőknak Istene

Húsvétkor temetni! Van ebben valami groteszk ellentmondás. Az élet diadalünnepén mi mégis ezt cselekszük. Temetőben, ravatal mellett, feltörő könnyeinkkel birkózunk.

Nem mi vagyunk az elsők és az egyedüliek sem, akik ezt a két egymásnak feszülő cselekményt egyszerre végezzük. Már az első húsvétkor is így volt. Annak a csodálatos napnak a hajnalán Mária Magdaléna zokogva kereste Arimathiai József kertjében eltemetett Mesterét. Csak a holttestét szerette volna legalább látni, pedig ha szeme lett volna, meglátta volna rögtön őt magát, amint ott áll előtte az élet eleven valóságában. Ugyanannak a napnak estéjén az emmausi tanítványok megfáradva és megszorodva vánszorogtak a hazafelé vezető országúton siratva Jézus Krisztusban eltemetett minden reménységüket, és nem vették észre, hogy mellettük jár ugyanannak az országútnak ugyanabban a porában, őket tanítgatva és vigasztalva az, akit siratnak.

Akkor sem volt ez így jól, most se lenne ez így jól. Ezért hangzott el az első húsvétkor is a temetőt járó asszonyok felé az angyal szemrehányó szava: „*Mit keresitek a holtak között az élőket?*” Ezért követeli tőlünk is az Úr, hogy itt is ne a halálé legyen a döntő szó, hanem az életé. De hát van-e jogunk, hogy az első húsvét, a mi Urunk feltámadása egyedül álló eseményét magunkra vonatkoztassuk most és itt? Az bizonyos, hogy az élet feltámadott Fejedelme azt akarja: most és itt is ne a halálé legyen a döntő szó, hanem az élet diadalé. Ő feljogosít bennünket arra, hogy amit ott az első húsvétkor az angyal így mondott a temetőt járó asszonyoknak: „*Mit keresitek a holtak között az élő Jézus Krisztust?*” - Itt a győrszigeti temetőben Fodor Kálmán ravatalánál szabad és lehet nekünk ezt így érteni és így magyarázni, hogy a feltámadás Ura azt kérdezi most itt tőlünk: „*Mit keresitek a holtak között az élő Fodor Kálmánt?*”

A második ige, amit felolvastam, erre biztat bennünket. Jézus mondja, a Bibliából idézi Isten szavát, amikor azt mondja: „*Én vagyok Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak Istene. Isten nem a holtaknak, hanem az élőknak Istene.*” Ábrahám, Izsák és Jákób emberek voltak, mint mi. Mikor Jézus beszélt róluk, már régen meghaltak, a csontjaik is mind elporladtak már, Jézus mégis nem úgy beszél róluk mint halottakról, hanem mint élőkről. A hit szemével tehát nemcsak Jézus egyedülálló eseményére, hanem minden emberre is áll: nincs halál a megsemmisülés értelmében, csak élet van! Így zengte valamikor Pál apostol az élet himnuszában a Korinthusiakhoz írt I. levele 15. részében: „*Elnyeletett a halál diadalra!*” Az ember csak születhet, de nem halhat meg. Az élet elpusztíthatatlan és örök. Amit mi halálunk nevezünk, az nem más, mint az egyik életterületről egy másik életterületre való elköltözés, az csak életterület változtatás, az egy örök, oszthatatlan emberi élet egy új szakaszának kezdete.

A sötét sír csak alagút. Az alagút nem csak egy nyílással bír. A sírnak sem csak az az egy szája van, mely elnyeli a koporsót. Van egy másik nyílása is. A sír szakadékán keresztülrobog életünk vonata új völgyek és új hegyormok felé. Ez olyan törvény és olyan igazság, amelyen az ember nem tud változtatni még akkor sem, ha akarna. Az ember, még ha akarna sem tudna megsemmisülni.

Az életterület szempontjából azt szoktuk mondani, hogy három élete van egy embernek. Egyik itt e földön testben, a másik itt e földön az emberek emlékezetében, a harmadik a túlvilágban.

A földi testben lefolytatott élet egészen különleges jelentőségű. Nemcsak azért, mert ezzel kezdődik az élet, hanem azért is, mert ez az egyetlen alkalom a megtérésre. Az egyetlen lehetőség a döntésre az üdvösség és a kárhozat kérdésében. Ennek a földi testi életnek egyedülálló jelentőségét még külön aláhúzza ennek az életnek a bizonytalansága. Bizonyos az, hogy a közfelfogás szerint minden embernek keresztül kell mennie a halál kapuján. De ennek az életnek ez az egyetlen nagy bizonyossága egyben ennek az életnek legnagyobb bizonytalansága. Mindnyájan szembe kell, hogy nézzünk a halállal, de órája és pillanata nincs a homlokunkra írva. Még az orvosok sem tudják megmondani. Ez a koporsó megrázó módon prédikál nekünk arról, hogy sohasem tudjuk, mikor csókolunk búcsúcsókot arra, akit szerettünk, fogunk-e még egyszer kezet szoríthatni vele, és mondhatunk-e neki még egyszer üdvözlést, amikor elválunk tőle. Fodor Kálmánnak nemcsak a halála, hanem az élete is erről szóló bizonyágtétel volt.

Az emberi földi életnek ez a nagy bizonytalansága egyeseket, a léhákat, a könnyelműket, élvsóvárgó élvhajhászásra indíthat, de a komoly és becsületes embereket eltölti a kötelességteljesítés lelkével, és életüket körülveszi a sürgősség levegőjével. Ezért van tele a Biblia és a Bibliának minden embere a sürgősség gondolatával: „*Munkálkodjatok, míg nappal vagyon, mert eljő az éjszaka, amikor többé senki sem munkálkodhatik!*”

Ezért volt Fodor Kálmán a kötelességteljesítés embere. Pihenést nem ismert. Mikor mások pihentek, ő legfeljebb pihenésként munkát változtatott. Amikor rajta kívül álló testi körülmények ebben a szorgos munkájában megakadályozták, akkor is keresett magának mindig új kötelességeket. Mikor beteg karja nem bírta már az orgona virtuóz játékát, annál keményebben fogta a még megmaradt karnagy pácát. Mikor az is kiesett kezéből, könnyű tollat ragadott, és veríték közepette azzal írt kottafejeket a papirosra. Ez a csodálatos kötelességteljesítése és szorgalma annál csodálatosabb volt, mert művész volt. Művész volt minden bohémeskedés és minden nagyképű önhittség nélkül. Azt mondják, hogy nem alkotó lángész, hanem zenepedagógus volt. Nem a mi dolgunk eldönteni azt a kérdést, hogy melyik a nagyobb. Én csak arról tudok bizonyágot tenni, hogy úgy látom, az egyik semmivel sem kevesebb, mint a másik. Nem tudom, hogy nem nagyobb-e az a szolgálat, és nem nehezebb-e az a feladat, amikor nem halott orgonából kell megszólaltatni a vox humanát, hanem emberi hangszálakból kell előcsalogatni azt. A többi művész halott és hangulat nélküli instrumentumokkal dolgozik, a zenepedagógus élő szerszámokkal. És ő ez volt nemcsak az iskola katedráján, nemcsak a karnagy pulpituson, hanem családjában is.

Istentől kapott két kedves gyermekének nemcsak kenyérkereső édesapja, gondviselője, hanem művészi nevelője is volt egészen kicsiny koruktól kezdve. Mindennek most már vége. Isten úgy végzett felőle, hogy búcsú nélkül, hirtelen elmenjen tőlünk. De ezzel nem szűnt meg az élete, csak megkezdődött a másik élete, az emlék-élete ezen a földön. Mikor

nagycsütörtökön este szájról szájra szállott városunkban a döbbenetes hír, hogy meghalt, csodálatosan buzgott fel emberi szívek mélyéből az emlékeknek gazdag áradata. Mindenki tudott valamit mondani róla. Apróságokat, de ezek az apróságok az élmény színeiben az elválás keserű pillanatában egyszerre mind olyan nagyon drágák lettek. Ha ezek az emlékek meg is fognak majd szürkülni, gazdag áradásuk idővel csökkenni is fog – hiszen ez az élet rendje –, akkor is sokan és sokáig fognak még beszélni arról, ki volt Fodor Kálmán, és mit csinált.

Az emlékezők hatalmas táborában ott van lefelől természetesen kis családja. Ott vannak testvérei, akiket Isten kegyelme meghagyott még számára, és akikkel együtt hosszú életen keresztül példás harmóniában és összetartó családnak boldogságában élt. Itt van fájó emlékek alatt roskadozva hitvestársa, kivel 34 esztendőn élt együtt boldog békességben és harmóniában. És ott van a két leánya, akik mindaddig, amíg csak kezükben mozogni fog tudni a vonó, az édesapjuk művészi pedagógiájának lesznek élő emlékei. És ott van a kis unoka, aki ma még nem tudja, hogy ki volt igazában a nagyapja, de majd egyszer megtudja, hogy milyen sokaknak volt drága, Istentől kapott szent kincs a drága nagyapja.

Az emlékezők között ott vannak tanítványai. Ki tudná megmondani azt, hogy hány ezerre rúg azoknak, kicsinyeknek és nagyoknak száma, akiket ő vezetett be a zene titkaiba, az ének rejtelseibe, akiknek ő mutatta meg, hogy milyen csodálatos szépségek ragyognak minden zenedarabon.

Ott lesznek, és ott vannak az emlékezők között azok, akik valamikor is valamit hallottak tőle, akiknek számára felejthetetlen élményt jelentett, amit hallottak tőle. Gyülekezetünkben sok nagyszombaton meg fogják még emlegetni, hogy milyen megdöbbentő és szívet megremegető volt az, mikor nagyszombat esténcént az orgonán feldübörgött a halálnak, a gyásznak melódiája. Sok karácsonykor fogják még emlegetni, hogy milyen csodálatosan lágyan szólalt meg keze alatt az orgonán a pásztorok tilinkója és a szférák zenéje. Csengő gyermekhangversenyei s énekkarának klasszikus darabjai sokáig fognak még muzsikálni fülünkben.

Mindez elmúlt, és még több is el fog múlni. Mert az emlékek beporosodnak. Az élményből ismeret, az életéből lassan történelem lesz. De az életnek nem lesz vége. Mert amikor elkezdődött az ő emlékélete, ugyanakkor kezdődött el az a másik élet, amit köznyelven tévesen örökéletnek neveznek. Tévesen nevezzük így, mert az örökélet nem a halállal, hanem a születéssel kezdődik. A halál csak átmenet. A halállal kezdődik az, amit Istennel üdvösségnek, Isten nélkül kárhozatnak nevez a mi hitünk. Nem a mi dolgunk és nem a mi jogunk ezt osztogatni. Nekünk csak az a dolgunk, hogy boldogan merjünk bizonyosságot tenni húsvét ünnepén arról, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus Fodor Kálmánért is született erre a világra, őérette is meghalt a kereszten, őérette és az ő megigazulására is feltámadott húsvét ünnepén. Kegyelme és Szentlelke kereste őt 67 esztendőn keresztül. És mi hisszük, hogy az a közel 30 esztendő, amit ő hivatásszerűen Isten házában Isten igéje, imádságok, zsoltárok és korálok között töltött el, nem maradt gyümölcstermés nélkül.

Ezért hát letöröljük könnyeinket, felemeljük lehorgadt fejünket, és a húsvét boldog bizonyosságával mondjuk: nincs halál, csak élet! Elnyeletett a halál diadalra! Mit keresitek a holtak között az élőt?! Isten nem a holtaknak, hanem az élőknek Istene.

Ámen.

Imádság: Ó, mi Urunk, Jézus Krisztus! Hálát adunk neked azért, hogy te is voltál koporsóban és sírban. Köszönjük, hogy azóta nincs már szívünk félelmére nézni sírunk fenekére. Magasztalunk azért, hogy kijöttél a sírból, és feltámadtál életre, nem egyedül, hanem veled együtt minket is kihozol a sírból örökéletre. - Hálát adunk neked, Urunk mindazért a szeretetért, amivel őt e földi életben körülvetted. Téged magasztalunk mindazért, amivel benne minket ajándékoztál meg. – Köszönjük, Urunk, mint család a kenyeret, mit ő keresett nekünk, a szeretetet, amit az ő szíve dobogott bele életünkbe. Köszönjük mindazt, amit most emberi részvétben és a húsvét vigasztalásaként nekünk ajándékoztál. - Mint gyülekezet könyörgünk, Urunk, légy a meglátogatott családdal. Hadd ajánljuk különösképpen is kegyelmes szeretetedbe két távol lévő gyermekét. Könyörgünk, hogy mikor elér hozzájuk édesapjuk halálhíre, akkor Szentlelked készítse elő erre őket, szívükben tegye nagyobbá a hálát azért, ami volt, mint a fájdalmat azért, ami elveszett. – Köszönjük, Urunk, mint tanítványok azt, amit benne nekünk ajándékoztál, és mint gyülekezet köszönjük mindazt, amit rajta keresztül áldásként nekünk nyújtottál. És most kérünk, Urunk, akié ennek a világnak a legnagyobb énekkara, akinek tízezerszer tízezer és ezerszer ezer angyal énekel örök dicséretet, fogadd be őt kegyelmedbe, hadd zengje neked örökkön örökké: Méltó a megöletett Bárány, hogy vegyen dicséretet, tisztességet és áldást!

Ámen.